

Copilul și dușmanii săi

Emma Goldman

ar trebui copilul să fie considerat un individ sau un obiect care trebuie modelat în funcție de toanele celor din jurul lui? aceasta îmi pare a fi cea mai importantă întrebare la care părinții și educatorii trebuie să răspundă. și dacă unui copil i se va permite să se dezvolte din interior și dacă tot ce tânjește să se manifeste va fi lăsat să vadă lumina zilei; sau dacă trebuie să fie frământat ca un aluat de către forțe exterioare va depinde de răspunsul potrivit la această întrebare esențială. năzuința celor mai buni și mai nobili oameni ai vremurilor noastre creează cele mai puternice individualități. fiecare ființă sensibilă detestă ideea de a fi tratată ca o simplă mașină sau ca un simplu papagal al convenționalității și respectabilității; ființa umană tânjește după recunoașterea celor din jur. trebuie avut în vedere faptul că dezvoltarea adultului trebuie să se realizeze prin intermediul copilului și că ideile din prezent cu privire la educația sau formarea copilului în școală și familie—chiar și în familia liberalului sau a radicalului—sunt de așa natură încât să sufoce creșterea firească a copilului.

fiecare instituție a vremurilor noastre, familia, statul, codurile noastre morale percep o amenințare letală în orice personalitate puternică, frumoasă și care nu face compromisuri; de aceea, se face tot posibilul pentru a pune emoția umană și originalitatea gândirii individului într-o cămașă de forță chiar din copilăria lui timpurie; sau să se modeleze fiecare ființă umană potrivit unei singure forme; nu într-o personalitate echilibrată, ci într-un sclav care rabdă, un robot profesional, un cetățean care plătește taxe sau un moralist virtuos. fără îndoială, dacă cineva întâlnește spontaneitate reală (care, de altfel, este o trăsătură rară), nu se datorează metodei noastre de creștere sau educare a copilului: deseori, personalitatea este cea care se afirmă singură, indiferent de barierele oficiale și familiale. o astfel de descoperire ar trebui sărbătorită precum un eveniment neobișnuit, deoarece obstacolele puse în calea creșterii și dezvoltării caracterului sunt atât de numeroase, încât dacă acesta își păstrează puterea și frumusețea și supraviețuiește diverselor tentative de a mutila ceea ce este esențial pentru el, acest lucru trebuie considerat un miracol.

într-adevăr, cel care s-a eliberat de cătușele lipsei de judecată și stupiditatea banalității; cel care poate sta în picioare fără cârjele moralității, fără aprobarea opiniei publice—lenea privată după cum a numit-o Friedrich Nietzsche—poate foarte bine să intoneze un lung cântec al independenței și libertății; el și-a câștigat dreptul la acest cântec prin lupte feroce și aprinse. aceste lupte încep deja de la cea mai fragedă vârstă.

copilul își arată tendințele individuale în jocurile lui, în întrebările lui, în asocierea lui cu oamenii și lucrurile. dar trebuie să lupte cu neîntrerupta intervenție exterioară asupra lumii lui interioare. nu trebuie ca el să se exprime în armonie cu propria lui natură, cu personalitatea lui în dezvoltare. trebuie să devină un lucru, un obiect. întrebărilor lui li se dau răspunsuri limitate, convenționale și ridicole, de cele mai multe ori bazate pe lucruri false; și, atunci când cu ochi mari, întrebători și inocenți, dorește să privească minunile lumii, cei din jurul lui blochează repede ferestrele și ușile și țin delicata plantă umană într-o atmosferă de seră unde nu poate nici respira, nici crește liber.

zola, în romanul lui fecunditate, susține că o mare parte din oameni au declarat moarte copilului, au conspirat împotriva nașterii copilului — o imagine într-adevăr oribilă, dar conspirația împotriva creșterii și realizării caracterului în care a intrat civilizația mi se pare a fi mult mai groaznică și dezastruoasă din cauza distrugerii încete și progresive a calităților și trăsăturilor lui latente și a efectului stupefiant și paralizant pe care îl are asupra bunăstării lui sociale. din moment ce fiecare efort din procesul nostru de educație pare să fie direcționat spre transformarea copilului într-un străin față de el însuși, trebuie ca acesta să producă, din necesitate, indivizi care sunt străini unii față de alții și într-o nesfârșită ostilitate între ei. idealul pedagogului obișnuit nu este o ființă completă, bine dezvoltată și originală; mai degrabă, el caută ca rezultatul artei sale pedagogice să fie roboți din carne și sânge care să se potrivească perfect în rutina societății și în viețile noastre goale și anoste. fiecare cămin, școală, liceu și universitate înseamnă utilitarism uscat și rece care inundă creierul copilului cu o cantitate imensă de idei preluate de la generațiile anterioare. fapte și date, așa cum sunt numite, înseamnă o mulțime de informații, suficiente poate ca să mențină orice formă de autoritate și să genereze venerație pentru importanța posesiunii, dar care sunt doar un mare impediment pentru o înțelegere adevărată a sufletului uman și a locului lui în lume.

adevăruri moarte și uitate cu mult timp în urmă, concepții despre lume și oamenii ei, acoperite cu mușgai chiar din timpul bunicilor noastre, sunt introduse în capetele generației noastre de tineri. schimbarea eternă, variațiile înmiite, inovația continuă sunt esența vieții. pedagogia profesională nu știe nimic despre asta, sistemele de educație sunt aranjate în dosare, clasificate și numerotate. le lipsește sămânța puternică și fertilă care, căzând pe pământ roditor, le face să crească până la mari înălțimi, sunt uzate și incapabile să trezească spontaneitatea caracterului. instructori și învățători, cu suflete moarte, își desfășoară activitatea cu valori moarte. cantitatea este forțată să ia locul calității. consecințele acestora sunt inevitabile. în orice direcție s-ar uita cineva, căutând nerăbdător ființe umane care nu măsoară ideile și emoțiile cu rigla convenienței, se confruntă cu produsele, cu instrucția de turmă în locul efectului caracteristicilor spontane și înnăscute care se împlinesc în libertate.

„acum nu văd nici urmă
de voință a spiritului
această instrucție, nimic mai mult. ”

aceste cuvinte ale lui faust se potrivesc perfect cu metodele noastre de pedagogie. să luăm spre exemplu modul în care istoria este predată în școlile noastre. vedeți cum evenimentele din lume ajung asemeni unui spectacol ieftin de marionete în care câțiva intriganți sunt considerați ca fiind cei care au dirijat cursul dezvoltării întregii specii umane.

iar istoria propriei noastre națiuni! nu a fost ea aleasă de către providență pentru a deveni națiunea conducătoare pe pământ? și nu se înalță ca un munte deasupra celorlaltor națiuni? nu este nestemata oceanului? nu este incomparabil de virtuoașă, ideală și curajoasă? rezultatul unei astfel de predări ridicole este un patriotism plicticos și superficial, orb față de propriile limitări, cu încăpățânarea unui taur, total incapabil să judece competențele altor națiuni. acesta este modul în care spiritul tinerilor este emasculat, înăbușit printr-o supraestimare a propriei valori. nu-i de mirare că opinia publică poate fi atât de ușor fabricată. mâncare predigerată ar trebui să fie inscripționat deasupra fiecărei săli de studiu ca un avertisment pentru toți cei care nudoresc să își piardă propriile personalități și gândirea lor originală, care s-ar mulțumi altfel cu o cantitate mare de carcase goale și superficiale. acest avertisment ar fi suficient ca recunoaștere a numeroaselor piedici care se pun în calea unei dezvoltări mentale independente a copilului.

deopotrivă numeroase și nu mai puțin importante sunt dificultățile cu care se confruntă viața emoțională a tinerilor. nu ar trebui să presupunem că părinții ar trebui să fie legați de copii prin cele mai tandre și delicate legături? ar trebui să presupunem asta; și totuși, așa trist cum este, este fără îndoială adevărat că părinții sunt primii care distrug bogățiile interioare ale copiilor lor. scripturile ne spun că dumnezeu a creat omul după propria sa imagine, iar asta nu s-a dovedit a fi deloc un succes. părinții urmează exemplul prost al stăpânului lor ceresc; ei fac orice efort să formeze și să modeleze copilul potrivit imaginii lor. se agață stăruitor de ideea de copil ca fiind doar o parte din ei—o idee la fel de falsă precum este de distrugătoare și care doar crește neînțelegerea sufletului copilului și ale consecințelor subjugării și subordonării. imediat ce primele raze ale conștiinței iluminează mintea și inima copilului, acesta începe instinctiv să își compare propria personalitate cu personalitatea celor din jurul său. pe câte vârfuri de piatră dure și reci i se oprește privirea întrebătoare? suficient de repede, el se confruntă cu realitatea dureroasă că se află aici doar pentru a servi ca materie neînsuflețită pentru părinți și tutori a căror autoritate îi dau formă și contur.

lupta teribilă a bărbatului și a femeii care gândește împotriva convențiilor politice, sociale și morale își datorează originea familiei în care copilul este totdeauna obligat să lupte împotriva folosirii forței venite dinspre interior și exterior. imperativele categorice (va trebui! trebuie! asta este corect! aceea este greșită! asta este adevărat! aceea este falsă!) curg ca o ploaie violentă peste capul nesofisticat al tinerei ființe și imprimă pe sensibilitatea sa faptul că trebuie să se închine înaintea noțiunilor de gândire și emoție aspre și demult stabilite. și totuși calitățile și instinctele latente caută să își susțină propriile metode aparte de căutare a temeliei lucrurilor, de distingere între ce este numit în mod convențional

greșit, adevărat sau fals. este pornit să meargă pe propria lui cale de vreme ce este alcătuit din aceeași nervi, mușchi și sânge ca și cei care presupun că îi dirijează destinul. nu pot înțelege cum pot părinții să spered că ai lor copii vor deveni vreodată spirite independente și încrezătoare în sine atunci când ei fac toate eforturile pentru a cenzura și ciunti activitățile variate ale copiilor lor, plusul de calitate și caracter care îi diferențiază pe copiii lor de ei și în virtutea căruia ei sunt extrem de bine echipații purtători de idei noi și proaspete. un copac tânăr și delicat care este ciuntit și tăiat de către grădinar pentru a-i da o formă artificială nu va ajunge niciodată la înălțimea și frumusețea maiestruoasă pe care o are atunci când i se permite să crească în natură și libertate.

atunci când copilul atinge vârsta adolescenței, el se întâlnește cu o cantitate vastă de tradiții aspre ale moralei sociale, în plus față de restricțiile de acasă și de la școală. dorințele legate de dragoste și sex sunt întâmpinate cu o ignoranță absolută de către majoritatea părinților care le consideră ca fiind ceva indecent și nepotrivit, ceva dizgrațios, aproape criminal, care trebuie suprimat și împotriva căruia trebuie luptat precum împotriva unei boli teribile. dragostea și sentimentele tandre din planta tânără sunt transformate în vulgaritate și asprime prin stupiditatea celor care o înconjoară, astfel încât tot ceea ce este bine și frumos este ori zdrobit în totalitate, ori ascuns în cele mai intime adâncimi, ca un mare păcat care nu îndrăznește să vadă lumina.

ce este și mai uimitor este faptul că părinții vor renunța la tot, vor sacrifica totul pentru bunăstarea fizică a copilului lor, se vor trezi noaptea și vor sta în frică și agonie în fața vreunei suferințe fizice a odorului lor; dar vor rămâne reci și indiferenți, fără cea mai mică înțelegere față de dorințele și foamea sufletească a copilului lor, neauzind și nedorind să audă ciocăniturile tari ale spiritului tânăr care cere recunoaștere. dimpotrivă, ei vor înăbuși vocea frumoasă a primăverii, a unei noi vieți, a frumuseții și splendorii dragostei; vor pune degetul lung și subțire al autorității pe gâtul delicat și nu îi vor permite să dea frâu liber cântecului melodios al dezvoltării individuale, al frumuseții caracterului, al puterii dragostei și relației umane care doar el face ca viața să merite a fi trăită. și totuși, acești părinți își imaginează că vor ce este cel mai bine pentru copil și, din ce ar trebui să știu eu, unii chiar o fac; dar ce este cel mai bine pentru ei înseamnă moarte și decădere absolută pentru bobocul în dezvoltare. de altfel, ei nu fac decât să își imite proprii lor stăpâni din relațiile de stat, comerciale, sociale și morale prin suprimarea cu forța a oricărei tentative independente de analizare a bolilor societății și a oricărui efort sincer pentru abolirea acestor boli; niciodată capabili să înțeleagă adevărul etern al faptului că fiecare metodă pe care o folosesc servește ca cel mai mare impuls de a scoate la iveală o și mai mare dorință de libertate și o râvnă și mai profundă de a lupta pentru ea.

orice părinte și învățător ar trebui să știe că acel impuls va trezi, inevitabil, rezistență. o mare surprindere este manifestată în legătură cu faptul că majoritatea copiilor părinților radicali ori se opun total ideilor acestora, ori sunt indiferenți față de noile gânduri și învățături ale regenerării sociale. și totuși nu este nimic neobișnuit în asta. părinții radicali, chiar dacă s-au eliberat de ideea proprietății în sufletul uman, încă se agăță cu tenacitate de ideea că ar poseda copilul și că au dreptul de a-și exercita dreptul asupra lui. așa încât se apucă să modeleze și să formeze copilul potrivit propriei lor concepții în legătură cu ce este corect și greșit, impunându-și ideile asupra lui cu aceeași vehemență folosită și de către părinții catolici obișnuiți. și, așa cum este cazul cu aceștia din urmă, ei susțin în fața copilului necesitatea ca „să faci cum îți spun eu și nu cum fac eu.” dar mintea impresionabilă a copilului realizează destul de devreme că viețile părinților lui sunt în contradicție cu ideile pe care aceștia le reprezintă; că, precum bunul creștin care se roagă cu feroare duminică, dar totuși continuă să încalce poruncile domnului în restul săptămânii, părintele radical acuză dumnezeirea, preoțimea, biserica, guvernul, ministerul, și totuși continuă să se adapteze condiției pe care o detestă. tot așa, părintele liber-cugetător se poate lăuda mândru cu faptul că fiul său de 4 ani va recunoaște poza lui thomas paine sau a lui ingersoll, sau că știe că ideea de dumnezeu este stupidă. sau că tatăl social-democrat poate arăta înspre fiica lui de 6 ani și să spună „cine a scris capitalul, drăguț?” „kari marx, taticule!” sau că mama anarhistă poate face cunoscut faptul că numele fiicei ei este louise michel, sophia perovskaya sau că fiica ei poate recita poemele revoluționare ale lui herwegh, freiligrath sau shelley și că poate recunoaște fețele lui spencer, bakunin sau moses harmon aproape oriunde.

acestea nu sunt în niciun caz exagerări; sunt lucruri triste pe care le-am întâlnit în experiența mea cu părinții radicali. care sunt rezultatele acestor metode de a denatura mintea? ce urmează este consecința care nu este nici ea foarte rară. copilul, fiind hrănit cu idei unilaterale, stabilite și fixe, în curând se plictisește să redistribuie crezurile părinților lui și se pornește în căutarea de noi senzații pentru că, indiferent de cât de inferioară și superficială poate să fie experiența nouă, mintea umană nu poate suporta similaritatea și monotonia. așa se întâmplă că acel băiat sau acea fată, suprahrănit/ă cu thomas paine, va ateriza în brațele bisericii sau va vota pentru imperialism doar pentru a scăpa de povara determinismului economic și a socialismului științific, sau va deschide o fabrică de cămăși și se va agăța de dreptul lui/ei de acumulare a proprietății doar pentru a scăpa de comunismul de modă veche a tatălui lui/ei. sau că acea fată se va mărita cu următorul cel mai bun bărbat cu condiția ca acesta să-și poată câștiga existența, doar pentru a fugi de eterna discuție despre varietate. o astfel de stare de fapt a lucrurilor poate fi foarte dureroasă pentru părinții care doresc ca și copiii lor să le urmeze calea, și totuși îi privesc ca pe forțe psihologice foarte proaspete și încurajatoare. ei sunt cea mai mare garanție că cel puțin mintea independentă va rezista întotdeauna fiecărei forțe exterioare și străine care se exercită asupra inimii și minții umane.

unii vor întreba cum rămâne cu naturile slabe, nu trebuie ca acestea să fie protejate? ba da, dar pentru a putea face asta, va fi necesar să ne dăm seama că educația copiilor nu este sinonimă cu instruirea și formarea de turmă. dacă e ca educația să însemne ceva cu adevărat, ea trebuie să insiste asupra creșterii și dezvoltării libere a forțelor și tendințelor înnăscute ale copilului. doar în acest fel putem spera la individul liber și, într-un final, la o comunitate liberă care va face imposibilă interferența și constrângerea în dezvoltarea umană.

Biblioteca Anarhistă

Emma Goldman
Copilul și dușmanii săi

anarhiva

ro.theanarchistlibrary.org